

(Arbeids-)immigratie in Overijssel

Uit het onderzoek van Decisio, dat over de periode van 2010 tot en met 2022 is gedaan, blijkt dat het aantal mensen van niet-Nederlandse afkomst in Overijssel flink is toegenomen. Er zijn meer arbeidsmigranten met hoge en lage inkomens, internationale studenten en statushouders bij gekomen. In 2010 woonden er 26.030 internationale mensen (exclusief asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen) in Overijssel en in 2022 waren dit 41.950 mensen; een toename van 61%.

Ook nu stuurt Overijssel op een toename van (arbeids-) immigratie. De provincie Overijssel wil potentiële (arbeids-)migranten en internationale studenten stimuleren om naar Overijssel te komen en blijven wonen. De provincie Overijssel draagt daar met het Programma Arbeidsmarkt 2024-2027 aan bij. De provincie geeft in het Programma Arbeidsmarkt 2024 – 2027 aan hier €1.450.000 in te investeren. Dit wordt onder andere besteed aan het aantrekken en behouden van internationale studenten en werknemers.

In dit artikel wordt stil gestaan bij de economische impact van een groei in het aantal (arbeids-)migranten. Vervolgens wordt de ontwikkeling van (arbeids-) immigratie in Overijssel nader toegelicht.

Aantal arbeidsmigranten in Overijssel stijgt met 42 procent sinds 2010

Arbeidstekorten zet druk op bedrijven om alternatieve oplossingen te zoeken, waaronder het aantrekken van arbeidsmigranten. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) spreekt van een arbeidsterkot als ondernemers een tekort aan arbeidskrachten als belemmering ervaren bij het uitvoeren van hun activiteiten.

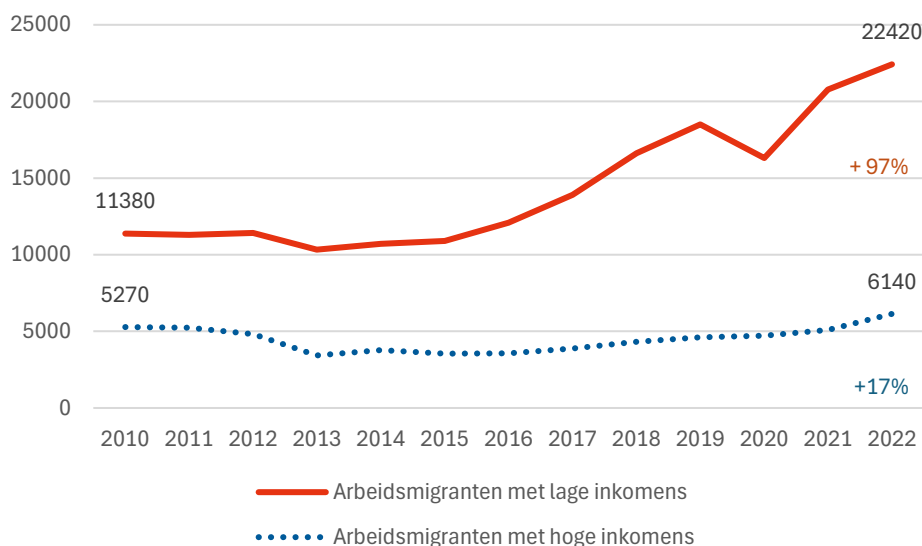
De werkloosheid steeg van 5,4 %in het eerste kwartaal van 2010 naar 7,9 %in het eerste kwartaal van 2014. Begin 2014 ervoer slechts 2,2 %van de ondernemers een tekort aan arbeidskrachten. In het eerste kwartaal van 2022 was de werkloosheid gedaald naar 3,4 procent, terwijl in dezelfde periode 35,5 %van de ondernemers in Overijssel een tekort aan arbeidskrachten ervoer.

Met een arbeidstekort van 35,5 % hebben werkgevers veel moeite om vacatures te vullen. Met een werkloosheidpercentage van 3,5 % is er relatief weinig onbenut arbeidspotentieel in Overijssel. Hierdoor wordt het lastiger om tekorten op te vangen met de lokale beroepsbevolking, wat (arbeids-)immigratie aantrekkelijker maakt. Dit zie je terug in de cijfers; In 2022 waren er 28.560 arbeidsmigranten werkzaam in de provincie Overijssel. Dit zijn er 11.910 meer dan in 2010; een stijging van 42 procent.

Een van de redenen dat er meer (arbeids-)migranten naar Overijssel komen is om het tekort aan arbeidskrachten te verminderen.

Leeftijdsgebonden inkomenseisen en inkomensverdeling onder arbeidsmigranten

Het CBS maakt onderscheid tussen twee soorten arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten onder en boven een bepaalde loonschaal. In 2022 was de minimale inkomenseis €32.197,- onder de 30 jaar en €43.908,- voor arbeidsmigranten boven de 30 jaar. Van de 28.560 arbeidsmigranten in 2022 behoorden 6.140 tot de hoge inkomens.

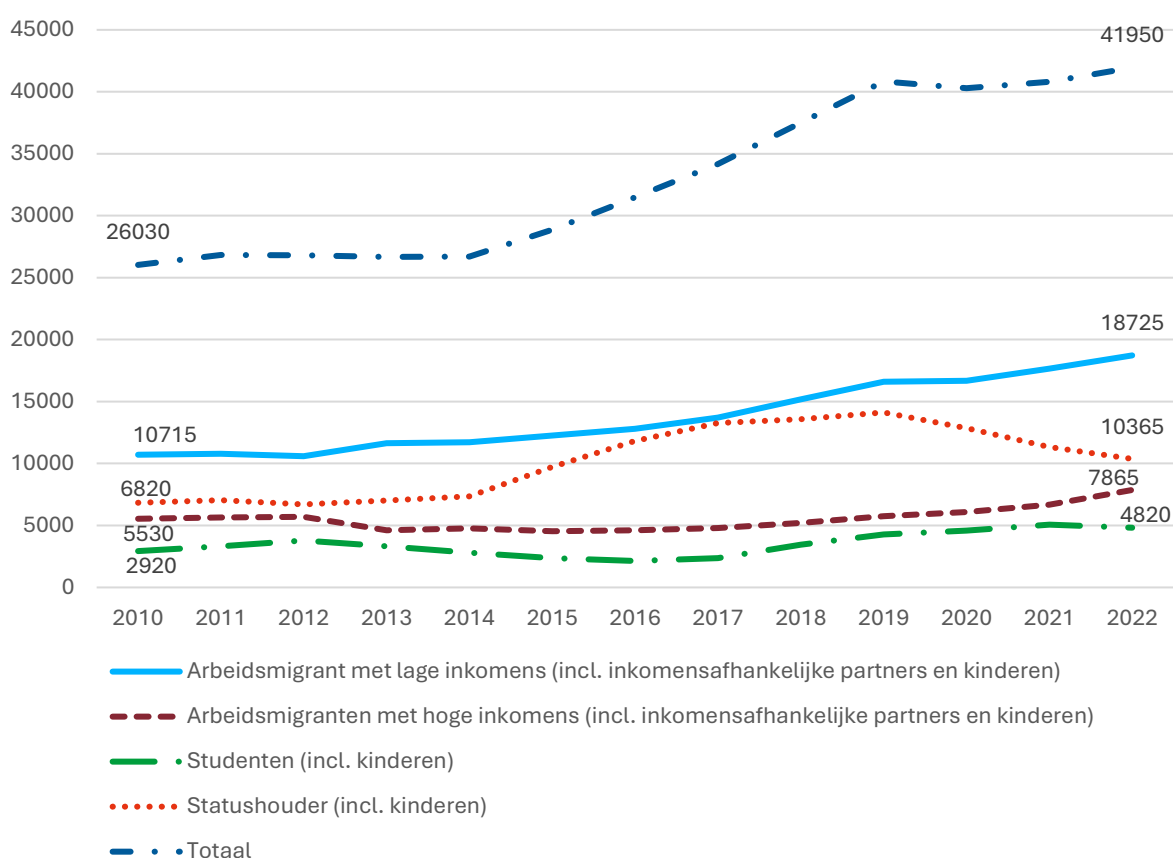

Grafiek 1: *Arbeidsmigranten die werken in Overijssel*

In 2022 woonden er 26.590 arbeidsmigranten met hoge en lage inkomens, inkomensafhankelijke partners en kinderen in Overijssel.

Het aantal arbeidsmigranten met een laag inkomen is tussen 2010 en 2022 met 109% toegenomen, terwijl het aantal arbeidsmigranten met een hoog inkomen in dezelfde periode met 56% groeide. In 2022 had 31% van de arbeidsmigranten met een hoog inkomen in Overijssel een koopwoning, tegenover 18% van de arbeidsmigranten met een laag inkomen.

Opvallend is het grote verschil tussen het aantal werkzame en woonachtige arbeidsmigranten met lage inkomens in Overijssel. In 2022 woonden er 12.935 en werkten er 22.420 arbeidsmigranten met lage inkomens in Overijssel; een verschil van 9485 mensen. Dit kan veroorzaakt worden door grenswerkers, arbeidsmigranten die in andere provincies wonen en arbeidsimmigranten die in Nederland wonen maar geen officiële verblijfplaats hebben.

Grafiek 2: Immigranten voor naturalisatie woonachtig in Overijssel ¹

¹ In grafiek 2 zijn uitsluitend immigranten zonder permanente verblijfsvergunning opgenomen. Informatie over inwoners met een Nederlands paspoort en een migratieachtergrond is beschikbaar via <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84910NED/table?dl=D6196>

Sectoren

21% van de arbeidsmigranten met hoge inkomens werkten in 2022 in het onderwijs. Dit komt onder andere door de Universiteit Twente (UT), waar internationalisering deel van de missie en visie is. Hierdoor is er meer diversiteit en internationale samenwerking in de academische wereld.

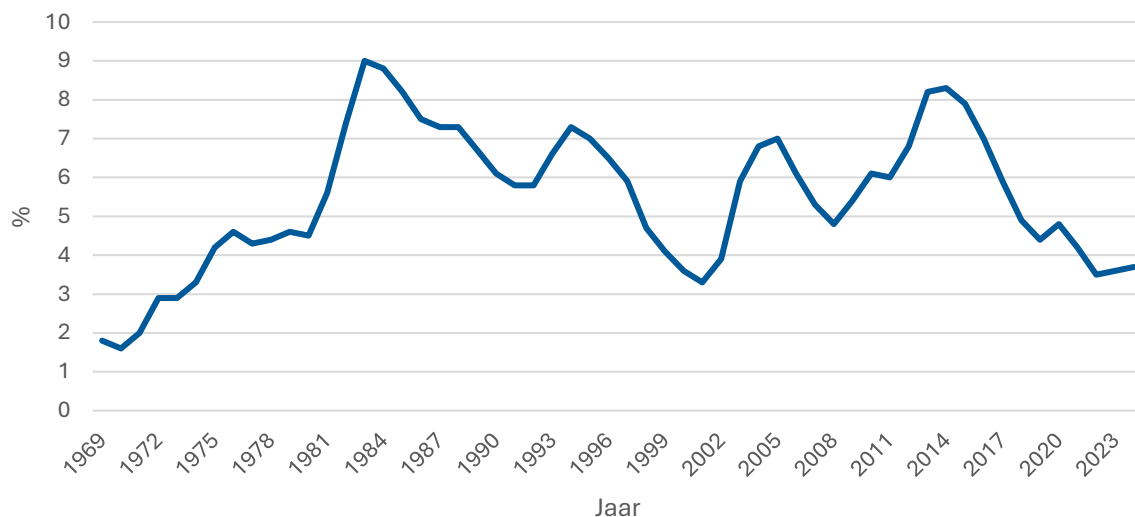
Er zijn echter ook nadelen. Internationalisering kan leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt; promotieplekken gaan naar internationale studenten en werknemers waardoor er minder Overijsselaars en Nederlanders de mogelijkheid krijgen om te kunnen promoveren. Hierdoor zijn er in de toekomst minder Nederlandse promovendi en professoren.

Andere belangrijke sectoren zijn de industrie (14%) en de zakelijke dienstverlening (13%).

Met 46 % was verreweg de grootste groep werkende arbeidsmigranten met lage inkomens in 2022 in Overijssel werkzaam via een uitzendbureau. Van arbeidsmigranten die via een uitzendbureau werken is niet bekend in welke sectoren zij actief zijn. De sectoren die daarop volgen zijn de zakelijke dienstverlening (10%) en de horeca (6%).

Schommelende Vraag naar Arbeid

In het de vorige paragraaf werd het arbeidstekort als reden voor arbeidsimmigratie genoemd. Het is belangrijk om te weten dat grote personeelstekorten meestal niet blijvend zijn. Als je naar de werkloosheidscijfers, en de daarmee verbonden arbeidstekorten kijkt, zie je dat tijden van hoge en lage werkloosheid elkaar afwisselen.

Grafiek 3: *Werkloosheidspercentage in Nederland (Trendbreuk in het jaar 2003)*

In grafiek 2 zie je dat in 50 jaar de werkloosheid in Nederland schommelde van 1,6 tot 9 procent. De vraag naar arbeid is dus niet constant, maar veranderd over de tijd.

Immigranten uit EU-landen blijven gemiddeld korter in Nederland dan immigranten van buiten de EU. Welvaart in het herkomstland en inkomen in Nederland zijn belangrijke factoren voor de verblijfsduur van arbeidsmigranten. Hoe rijker het herkomstland, hoe groter de kans op terugkeer en een hoger inkomen verlaagd deze kans. Arbeidsmigranten met hoge inkomens van buiten de EU blijven het langst.

Als immigranten in Nederland komen wonen en werken in een krappe arbeidsmarkt en blijven in tijden van hogere werkloosheid kan dit negatieve economische gevolgen hebben. Een voorbeeld hiervan is de instroom van gastarbeiders in de jaren 60 en 70. Vanaf medio jaren 50 wilde de Nederlandse overheid buitenlandse werknemers aantrekken om het tekort aan arbeidskrachten op te vangen. Tussen 1958 en 1973 kwamen ongeveer 200.000

gastarbeiders naar Nederland. Zij leverden in die periode een belangrijke economische bijdrage, vooral in industrieën zoals textiel, metaal en mijnbouw.

De economische neergang begin jaren zeventig betekende echter een keerpunt. Veel sectoren waarin gastarbeiders werkzaam waren krompen sterk, waardoor de werkloosheid onder deze groep snel opliep. Zo halveerde de reële toegevoegde waarde van de bedrijfstak 'Textiel-, kleding- en lederindustrie' tussen 1969 en 1985. In de jaren tachtig bereikte de werkloosheid onder immigranten een hoogtepunt; onder sommige bevolkingsgroepen lag deze rond de 40 procent.

De economische impact van (arbeids-) immigratie op de lange termijn hangt af van veel factoren zoals de rol en bijdrage van de internationale werknemer en de economische ontwikkeling. Eén ding is wel zeker; een positieve economische impact op de korte termijn is geen garantie voor een positieve impact op de lange termijn.

Brede Welvaart: (Besteedbaar) Inkomen

Economische groei

Het bruto binnenlands product (BBP) is de totale waarde van alle goederen en diensten die een land in één jaar produceert. Immigratie kan het BBP laten stijgen doordat zowel de afzetmarkt als de arbeidsmarkt groeit: meer mensen consumeren en meer mensen werken. Doordat er een grotere afzetmarkt is en bedrijven meer of geschikter personeel kunnen aantrekken, kunnen zij hun productie of diensten uitbreiden en/of de kwaliteit verbeteren. Dit kan leiden tot hogere omzet en een hoger BBP; economische groei.

BBP per persoon

Bij het interpreteren van economische groei zijn er een paar kanttekeningen belangrijk. Ten eerste moet onderscheid worden gemaakt tussen de groei van het totale BBP en het BBP per persoon. Immigratie vergroot afzet- en arbeidsmarkt, waardoor het totale BBP vaak stijgt. Dit betekent echter niet dat het BBP per persoon (de totale BBP gedeeld door de bevolking) toeneemt. Als de economische toegevoegde waarde relatief minder toeneemt dan de bevolkingsgroei, daalt het BBP per persoon. Absoluut gezien groeit in dit geval de economie (stijging van het BBP), maar relatief gezien krimpt de economie (daling van het BBP per persoon).

De economische impact van immigratie hangt dus af van hoe de gemiddelde economische toegevoegde waarde zich verhoudt ten opzichte van de autochtone bevolking.

Economische impact ongelijk verdeeld

De economische gevolgen van immigratie verschillen per sector en functie. Ondernemers krijgen toegang tot een grotere beroepsbevolking en soms tot werknemers die bereid zijn om te werken voor een lager loon of onder minder gunstige arbeidsvoorwaarden. Dit kan de productiviteit en omzet verhogen en kan leiden tot een hoger inkomen voor de ondernemer. Als bedrijven door immigratie kunnen groeien, kan dit een positief effect hebben op de arbeidsmarkt en beloningen van autochtone werknemers. Voor andere inwoners

kan een groter aanbod van arbeidskrachten juist leiden tot meer concurrentie en daarmee een slechtere onderhandelingspositie, wat kan resulteren in een lager inkomen. Het effect is dus niet voor iedereen hetzelfde en hangt af van verschillende factoren.

Vaste lasten en besteedbaar inkomen

Tussen 1995 en 2024 groeide de bevolking met 2,5 miljoen mensen. Dit is niet de enige, maar één van de factoren die heeft geleid tot een groot tekort en sterke prijsstijgingen in de woningmarkt. In 1995 kostte een gemiddelde woning €93.750, in 2023 is dit gestegen tot €416.153 – een toename van meer dan 340 procent. Wanneer immigratie structureel hoger is dan emigratie, neemt de bevolkingsdruk toe. Dit vergroot het woningtekort en drijft zowel kooprijzen als huren omhoog.

De hogere huisvestingskosten raken niet alleen huishoudens, maar ook bedrijven, die geconfronteerd worden met stijgende vaste lasten. Dit vertaalt zich in hogere prijzen voor goederen en diensten.

De economische gevolgen van immigratie verschillen sterk per bevolkingsgroep. Indien immigratie leidt tot een hoger inkomen, ervaren huizenbezitters economische voordelen. De hypotheeklasten blijven immers gelijk en door de hogere inkomens stijgt het besteedbaar inkomen.

De economische gevolgen voor de bevolking die huurt of opzoek is naar de eerste koopwoning zijn anders. Als de vraag naar woningen door bevolkingsgroei harder stijgt dan het aantal beschikbare woningen, moet deze groep soms een dermate hogere prijs per vierkante meter betalen, waardoor het besteedbaar inkomen kan verminderen als gevolg van immigratie, ook als het inkomen stijgt.

Samenvattend

Immigratie kan leiden tot een groei in het bruto binnenlandsproduct. Dit betekent alleen niet automatisch dat immigratie een positieve impact heeft op het (besteedbaar) inkomen, dit verschilt per bevolkingsgroep.

Brede Welvaart: Milieu Impact

Door arbeidsimmigratie groeit de bevolking, dit leidt tot hogere milieudruk. Deze impact kan in twee categorieën worden verdeeld: vervuiling en ruimtelijke druk.

Vervuiling

Bevolkingsgroei heeft een negatieve impact op natuur en milieu; elke nieuwe inwoner verhoogd namelijk de milieudruk in Nederland. Denk bijvoorbeeld aan afval als gevolg van het consumeren van producten, maar ook aan fijnstof als gevolg van autorijden. Door een bevolkingsgroei neemt bijvoorbeeld het fijnstof in de lucht toe ten opzichte van een stabiel aantal inwoners. De toename in luchtvervuiling heeft vaak ook negatieve gevolgen voor de volksgezondheid.

Ook indirect zijn er gevolgen voor natuur en milieu; meer inwoners betekent dat er meer economische activiteit plaats vindt. Economische activiteiten gaan vaak samen met (een mate van) milieuvervuiling. Denk bijvoorbeeld aan de vervuiling als gevolg van het produceren van producten; hoe meer er geproduceerd wordt hoe meer vervuiling er plaats vindt.

Ruimtelijke Druk

De vraag naar woonruimte en infrastructuur zet druk op de beschikbare ruimte. Natuurgebieden komen onder druk te staan door uitbreiding van woonwijken en wegen. Dit kan leiden tot versnippering van ecosystemen, verlies van biodiversiteit en afname van groene zones die bijdragen aan luchtzuivering en klimaatadaptatie.

Brede Welvaart: Sociaaleconomische Impact

Meer inwoners leiden tot een hogere vraag naar en druk op publieke voorzieningen. Immigranten hebben naast huisvesting ook zorg, onderwijs, infrastructuur, water en elektriciteit nodig.

De zorgsector in Nederland staat onder druk door een bevolkingsgroei en stijgende arbeidstekorten. Het aantal vacatures in zorg en welzijn steeg van 16 per 1.000 banen in 2010 naar 46 in 2025. FNV verwacht dat tekorten verder toenemen en pleit voor hogere lonen, betere organisatie en meer opleidingsmogelijkheden. Immigratie vergroot de vraag naar zorg, maar kan ook helpen tekorten op te vangen als voldoende immigranten in de zorg gaan werken.

De ANWB meldt dat bevolkingsgroei en meer voertuigen zorgen voor extra verkeersdruk en files. In 2024 steeg de filezwaarte bijvoorbeeld met 8 procent. Daarnaast nemen problemen met netcongestie toe; deze overbelasting van het elektriciteitsnet werd in 2025 aangekaart in een brief aan de Tweede Kamer.

Ten slotte leidt de bevolkingsgroei tot een drinkwatertekort. De algemene rekenkamer heeft in 2025 in een rapport aan de tweede kamer geschreven dat Nederland een dringend probleem heeft met de beschikbaarheid van drinkwater. Het drinkwater tekort is volgens de rekenkamer veroorzaakt doordat er door klimaatverandering, een groeiende economie en een groeiende bevolking meer drinkwater nodig is.

Regionale Verschillen

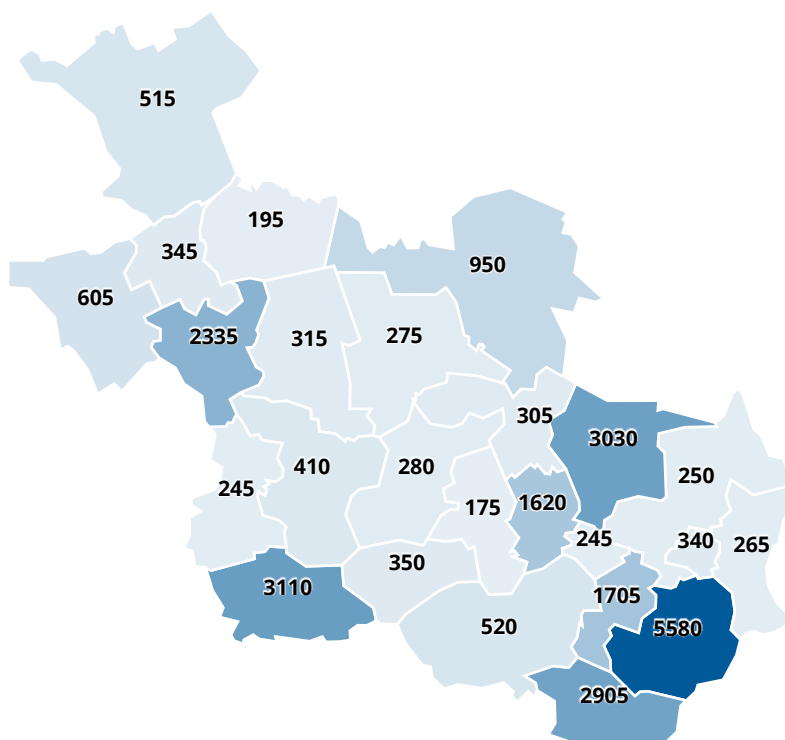
De regio Twente en omliggende gemeenten zien een sterke groei van arbeidsmigranten, zowel met hoge als lage inkomens.

De internationalisering van Twente

Van de 41.950 mensen woonde er met 30% in 2022 verreweg het grootste gedeelte in de gemeente Enschede. Volgens ABF-research behoort de regio Enschede tot de categorie met de hoogste woningtekorten in Nederland, met een relatief groter woningtekort dan de regio Amsterdam.

Na gemeente Enschede wonen de meeste internationale mensen in gemeente Deventer (12%), Almelo en Zwolle (10%) en Hengelo (8%).

Opvallend is dat voor elke groep (arbeidsmigranten met lage inkomens en hoge inkomens, studenten en statushouders) de grootste groep in gemeente Enschede woont. In Enschede wonen de meeste arbeidsmigranten met lage inkomens (24%), hoge inkomens (38%), statushouders (15%) en internationale studenten (80%).

Figuur 1: De woonplaats van immigranten voor neutralisatie in Overijssel

Ontwikkelingen in Overijssel

In 2022 was het aantal werkzame arbeidsmigranten met hoge inkomens het grootst in Enschede met 2.100 (Universiteit Twente) gevolgd door Deventer en Hengelo met allebei 725 arbeidsmigranten. Met 330 arbeidsmigranten is ook het aantal arbeidsmigranten met hoge inkomens in 2022 ten opzichte van 2010 het meest toegenomen in Enschede.

In 2022 was het aantal arbeidsmigranten met lage inkomens het grootst in Deventer met 5.710 arbeidsmigranten, gevolgd door Enschede met 3.235 en Almelo met 2.260 arbeidsmigranten.

Met 3.740 is het aantal arbeidsmigranten met lage inkomens absoluut gezien in 2022 ten opzichte van 2010 het meest toegenomen in Deventer. Deventer wordt gevolgd door Dinkelland en Zwolle met een toename van respectievelijk 2.210 en 1.560 arbeidsmigranten.

Relatief was het aantal arbeidsmigranten met lage inkomens het meest toegenomen in Dinkelland met 570% (van 330 naar 2.210 arbeidsmigranten), gevolgd door Dalfsen met 439% (van 140 naar 755 arbeidsmigranten) en Steenwijkerland met 383% (van 90 naar 435 arbeidsmigranten).

Internationale Studenten

Opvallend is de sterke toename van het aantal studenten in het wetenschappelijk onderwijs. Het aantal studenten aan de universiteit is met 247% gestegen in 2022 ten opzichte van 2010. De vraag naar praktijkgerichte vakmensen zie je niet terug in de internationalisering van het onderwijs. Slechts 8% van de internationale studenten volgt in 2022 een mbo-opleiding en 92% van de internationale studenten zijn theoretisch opgeleid (WO of HBO). In 2022 waren er 4.735 internationale studenten in de provincie Overijssel, met 85 kinderen, wat uitkomt op een totaal van 4.820 mensen. Als laatste waren er in 2022 175 inkomensafhankelijke partners waarvan onduidelijk is van wie zij afhankelijk waren.

Herkomst

Arbeidsmigranten met hoge inkomens

De meeste arbeidsmigranten met hoge inkomens kwamen in 2022 uit Duitsland en Polen. Beide landen zijn elk goed voor 12 % op de derde plaats. India wordt gevolgd door Turkije (5%) en Italië (4%).

Arbeidsmigranten lage inkomens

36 procent van de arbeidsmigranten met lage inkomens in Overijssel is afkomstig uit Polen, gevolgd door Turkije (9%), Duitsland (6%), Roemenië (5%) en China (4%).

Internationale studenten

35 procent van de internationale WO studenten kwam uit Duitsland, gevolgd door Roemenië (21%), India (10%), China (9%) en Spanje (9%).

Van de HBO studenten kwamen de meeste studenten uit Duitsland (11%), gevolgd door Roemenië (8%), Bulgarije (8%), Noorwegen (6%) en Oekraïne (3%).

Referentielijst

ABF Research. (z.d.). *Dashboard - Woningtekort - Nederland*. Geraadpleegd op 22 juli 2025, van <https://primos.abfresearch.nl/dashboard/dashboard/woningtekort>

Algemene Rekenkamer. (2025). Drinkwater onder druk.

In www.rekenkamer.nl. <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2025/05/13/drinkwater-onder-druk>

ANWB. (2024, 27 december). *8 %meer files op de Nederlandse wegen in 2024*.

Geraadpleegd op 10 oktober 2025,

van <https://www.anwb.nl/verkeer/nieuws/nederland/2024/december/filezwaarte-2024>

ArbeidsmarktInZicht. (2025, 10 juli). *ArbeidsmarktInZicht - CPB: Blijven of vertrekken? Een analyse van de verblijfsduur van arbeidsmigranten*. Geraadpleegd op 16 juli 2025, van <https://arbeidsmarktinzicht.nl/overijssel/cpb-blijven-of-vertrekken-een-analyse-van-de-verblijfsduur-van-arbeidsmigranten>

Blommestijn, L. (2024). *MONITOR INTERNATIONALS 2010-2022 REGIORAPPORTAGE Overijssel*.

CBS, Statline (2025, 18 september). *Arbeidsdeelname en werkloosheid per maand*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/80590ned/table?dl=19A05>

CBS, Statline (2022, 17 mei). *Arbeidsdeelname; provincie, 2003-2022*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83523NED/table?dl=CD029&ts=1780662774732>

CBS, Statline (2025, 29 december). *Conjunctuurenquête Nederland; regio*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85610NED/table?dl=CD02A&ts=1780662800445>

CBS, Statline (2025, 29 september). *Conjunctuurenquête Nederland; bedrijfstakken (SBI 2008)*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85609NED/table?dl=C7CE3>

CBS, Statline (2025, 30 juli). *Vacatures; vacaturegraad naar SBI 2008*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/80567ned/table?dl=C8CDC>

CBS, Statline. (2022, 17 mei). *Arbeidsdeelname, vanaf 1969*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83752NED/table?dl=1D91C>

CBS, Statline. (2024, 22 februari). *Bestaande koopwoningen; verkoopprijzen prijsindex 2015=100 1995-2023*

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83906NED/table?dl=18ECD>

CBS, Statline. (2024, 23 december). *Regionale kerncijfers; nationale rekeningen*

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85924NED/table?dl=C40C8&ts=1780663215551>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Bevolkingsteller*. Centraal Bureau Voor de Statistiek. Geraadpleegd op 16 juli 2025, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsteller/>

FNV: *Personeelstekort in de zorgsector verviervoudigt*. (z.d.). FNV. Geraadpleegd op 20 oktober 2025, van <https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/sectornieuws/zorg-welzijn/2024/12/personeelstekort-in-de-zorg-welzijn-verviervoudigt>

Ministerie van Klimaat en Groene Groei. (2025). *Aanpak netcongestie* (brief aan de Tweede Kamer). In *open.overheid.nl*.

<https://open.overheid.nl/documenten/8ed00aed-ba0b-459b-8d8b-68204ea1f58f/file>

MONITOR INTERNATIONALS 2010-2022 REGIORAPPORTAGE Overijssel. (2024). Decisio.

Naturalisatiedienst, I. E. (2025, 24 april). *Uitzonderingen 5 jaar verblijf bij naturalisatie*. IND. Geraadpleegd op 22 juli 2025, van

<https://ind.nl/nl/uitzonderingen-5-jaar-verblijf-bij-naturalisatie#naturalisatie-na-3-jaar-in-koninkrijk-der-nederlanden>

Netherlands Enterprise Agency, RVO. (z.d.). *Dutch life and personal matters*. business.gov.nl. Geraadpleegd op 16 juli 2025, van

<https://business.gov.nl/coming-to-the-netherlands/living-in-the-netherlands/dutch-life-and-personal-matters/>

Nieuwsuur & Nieuwsuur. (2024, 2 december). *Aantal studenten op mbo daalt verder, sector waarschuwt voor gevolgen*. NOS.

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2546845-aantal-studenten-op-mbo-daalt-verder-sector-waarschuwt-voor-gevolgen>

Te Kulve, H. (2024). *Programma Arbeidsmarkt 2024-2027*.

Van Stiphout-Kramer, B., Hendriks, B., Meijerink, G., Van Der Plaat, M., Van Sonsbeek, J.-M., & CPB. (2024). Economische dynamiek en migratie. In *CPB PUBLICATIE* (pp. 2– 38).

<https://www.cpb.nl/system/files/cpbmedia/omnidownload/CPB-publicatie-economische-dynamiek-en-migratie.pdf>